

TRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštšina plačana v gotovini

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru. Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

20. številka

Maribor, dne 19. februarja 1923.

Letnik XV.

Teroristi.

O Orjuni in orjuncih se vedno več piše in vsi listi razven policajdemokratskih in orjunaških seveda — soglašajo v tem, da je oče Orjune Svetozar Pribičević, ki je teroriste že poprej vzel v svojo službo in se jih sedaj, ko je vržen iz službe, še vedno poslužuje.

Pribičević je že na zagrebški orjunaški čajanki predstavil in označil orjunce kot svoje pomočnike, sedaj jim je pa v Novem Sadu držal govor, ki ne razkriva samo njegovih zvez z Orjuno, temveč kaže tudi Pribičevićeve namene in njegov načrt, kako bi se dalo zopet priti do oblasti.

Povodom tega govora piše zagrebški «Obzor»: Pribičević se je izrečno izpostavljalo za centralizem ter naglašal, naj se izvede s silo, če se ne bi dal izvesti parlamentarnim putem. Pribičević torej kljub jasnim besedam zakona in ustave proglašala centralizem za vrhovni svoj cilj, kateremu bi se imelo vse ukloniti. Ni torej resnica, da brani Pribičević vidovdanske ustavo, ki pozna samo parlamentarno in ustavno monarhijo, temveč resnica je, da je pripravljen vreči tudi ustavo in parlament, ako se s parlamentom ne da izvesti centralizem. Pribičević ve, da bo v bodočem parlamentu revizionistična večina, ki bo rušila centralizem, — in za to že sedaj temu parlamentu napoveduje boj ter grozi s silo.

Da to patrijotično maskira, je razumljivo, da sedaj trdi, kako se bori za kralja in državo ter da je v tem boju pripravljen razbiti tudi parlament in ustavo.

Ta grožnja z državnim udarcem ni samo slučajna volilna fraza, temveč je gotova namera Sv. Pribičevića. Zato on navaja svoje ljudi, da se nazivajo «kraljeva stranka» ter izdaja orjuncem parolo, naj povsod v boju z opozicijo nastopajo z geslom: za kralja in za državo. Orjuna se organizira po vojaško, ima svoje akcijske čete in bo tudi identična s takozvano viteško sekcijo Narodne Obrane, ki tudi podpira akcijo Sv. Pribičevića. Kandidatura predsednika Orjune, pukovnika Jurišića na Pribičevićevi listi je očiten dokaz, da je sporazum dosežen in da se to tudi več ne taji. S četrniki in dobrovoljci Pribičević ni imel tako srečne roke.

Ni pa izključeno, da pridobi vsa ta združenja in tudi Narodno Obrano v svoje roke in če se po volitvah izkaže, da Pašić nima večine in da bi lahko revizionisti prišli na vlado, je mogoče, da bo poskušen pohod na Beograd tako podobno, kakor je šel Mussolini v Rim. Za sedaj je to za marsikoga navadna fantastična povest, pa govor v Novem Sadu kaže, da Pribičević to namerava in če kaj takega ne izvede, bo to samo za to, ker si ne upa, a ne radi tega, da bi on ne hotel biti — diktator.

V svrhu svoje diktature vzdržuje tudi najboljše zveze s skupinami v drugih strankah, da bi si pridobil čim večjo zaslombo in da bi mu ti prikriti zavezniki nasprotnike vsaj zadržali, če bi mu že ne hoteli aktivno pomagati.

Vsi ti pojavi krog nas, čijih motivi so deloma nevidni, kažejo, da gre za gotovim ciljem. In ta je, da hoče Pribičević na vsak način na vlado, če radikali pri teh volitvah ne bi dobili večine. In potem bo on vodil nove volitve, seveda po svojih metodah.

Mussoliniju so se smejali, a danes on zapoveduje Italiji. Mi se ne rogamo Pribičeviću, temveč opozarjamo na nevarnost diktature, ki bi na videz imela ščititi kralja in državo, v resnici pa hoče zadovoljiti grandiozno ambicijo Sv. Pribičevića. Tako «Obzor».

Da Pribičević vzgaja ter jemlje teroriste v svojo službo, to bi morali znati vsi člani in oblastniki današnje vlade, ker so morali že poprej v vladni zvezi z demokrati videti vse priprave za močno teroristično pretorijanstvo. Morda jim je bilo poprej vse to po volji, češ, saj to ni samo za Pribičevića, oziroma demokrate, temveč tudi za nas radikale. Danes je pa druga, Pribičević hoče svoje teroriste nagnati proti vsakomur in vsem, ki bi mu zapirali pot do oblasti in če so to tudi doverljajši zavezniki ter vladni pajdaši.

Do terorističnega pohoda goni demokrate še nekaj drugega in to so materijalne skrbi. Prej so globoko zajemali iz državnih blagajn ter do dobra napasli svojo nasilno svojat, sedaj so pa pred njimi blagajne zaprte in da se podkupljenci ob pomanjkanju denarnih sredstev in ob vedno bolj pičlih nagradah ne bi izneverili, se mora prej ko prej zatrobiti k pohodu in zopetni osvojitvi oblasti ter vseh blagajn in fondov, ki so z njo zvezani.

Samoradikalna vlada ne zna nastopiti proti teroristični organizaciji ali pa noče, ker ima v svoji sredi ljudi, ki mislijo, da lahko kaka Orjuna tudi njim prav pride. To bi se tudi lahko zgodilo, gotovo pa je, da samo tedaj, če bi radikali zadostili oblastniškim težnjam in željam Sv. Pribičevića. To pa radikalcem gotovo ne kaže in zato je skrajni čas, da nastopi proti Orjuni, kakor se proti teroristom nastopi. Ko je vlada komunistom podtaknila nekako teroristično organizacijo, je takoj zgrabila voditelje komunistične stranke, ki so vedno javno in legalno delovali ter celo one, ki

so imeli po zaupanju 200.000 volilcev poslaniške mandate, sedaj, ko Orjuna uničuje privatno lastnino ter preliha celo kri, se še pa nobenega orjunaškega voditelja ali odbornika ni resno klicalo na odgovornost.

Če vlada sedaj še cinca, kako naj nastopi proti terorizmu, če si mogoče celo domišljuje, da lahko kaka Orjuna še njej koristi, potem je to največja napaka in tudi največja krivica, katero more zagrešiti nad narodom in nad državo.

Politični položaj.

Naredba notranjega ministra. Minister za notranje zadeve Vujičić je izdal naredbo, ki se pošlje vsem političnim oblastvom in ki nalaga policijskim organom, da v sedanjem volilnem boju ščitijo vse volilne shode. Vsaka oseba, brez ozira na pripadnost stranke, ki bi kršila mir, žalila ali napadala kogarkoli ali pa ujediničenje, se bo morala takoj zagovarjati, napadeno osebo bodo pa vzeli državni organi v zaščito. — Ta naredba ima gotovo najboljši namen proti izgredom in nasilju, dala se bo pa tudi izrabljati ali pa bo tako na papirju ostala, kakor ona policajministra Timotijevića proti batinam. Kar se tiče zaščite po državnih organih, imamo tudi že dovolj žalostnih izkustev.

Nekaj iz politične kronike dinastije Pribičević. Sv. Pribičević je ponudil svojemu bratu pukovniku Milanu srezko kandidato za Dvor in Gline, a je Milan to ponudbo odbil, ker je bil uverjen, da ga bo postavil brat za nosilca liste. Milan torej te malenkostne kandidature ni sprejel, pa so jo potem policajdemokratje ponudili drugemu bratu iz dinastije Pribičević — menihu Valerijanu, ki je pa tudi ni maral sprejeti. Še pred kratkim se je mudil Valerijan na političnem potovanju po modruško-reški županiji, a je nenadoma prekinil potovanje, se umaknil nazaj v svoj samostan Jazak in izjavil, da ne bo več kandidiral. Proslula dinastija Pribičević se torej umika iz politike, ker odklenkava policajdemokratom na vseh koncih in krajih. Ko bi še le zli duhu cele Jugoslavije Svetozarju izpodletelo pri volitvah, potem bi bila naša država rekena največjega škodljivca in policajdemokratskega nasilja — dinastije Pribičević.

Pucelj prosjači v Beogradu. Pucelj je prišel v Beograd ter obiskal razne radikalne prvake in tudi železniškega ministra. Tožil je čez težave pri volilni agitaciji ter prosil za pomoč. Rekel je, da bi rabil nekaj desetisoč dinarjev za kočevsko železnico. Od te proge upa dobiti toliko glasov, da bo izvoljen. Železnico bi začeli takoj trasirati, po volitvah bi pa seveda nehali. Ljudje bi mislili, da se bo delo nadaljevalo in bi Pucelja kot velikega dobrotnika volili in temu, bi bilo potem vseeno, kaj bo z železnico, če bi bil enkrat izvoljen.

Za dr. Žerjava se išče kandidatura. Policajdemokrati vseh vrst so odžagani v Sloveniji, zato je pa poskušal dr. Žerjav, da bi potom Pribičevića dobil kako varno kandidato v Srbiji. Srbske kandidature so pa zasedli Davidovičevi pristaši, celo bivši finančni minister dr. Kumanudi bo odletel v Bitolju — in tako za Žerjava ne bo ostalo drugega, kot zelo podaljšano ministrsko razpoloženje, ker še poslaniškega mandata ne bo dobil. Mogoče bo po svoji agromerkurski zmožnosti razpisal nagrado ter koga podkupil, da mu odstopi varno kandidato.

O taktiki Nemcev v Jugoslaviji je govoril na ustavnem običnem zboru krajevnih zvez Nemške stranke v Zemunu dr. Bartmann iz Pančeva. Rekel je med drugim: Razlog, da se nismo pridružili ne demokratom, ne radikalom, je v tem, da sploh ne najdemo nobenega razločka med tema dvema strankama, ki se sedaj najostreje pobijata med seboj. Po izvršenih volitvah se bomo pridružili tisti stranki, ki ima v resnici namen, delati za blagor cele države.

Pašičev velesrbski govor.

Na kandidatni seji beograjske radikalne stranke je govoril sam Nikola Pašić ter med drugim izjavil:

Po strašni svetovni vojni sem jaz konferiral z zastopniki bratov Hrvatov in Slovencev, kako naj bi se uredila nova država.

Najprej je šlo za ime nove države. Jaz sem bil odločno mnenja, da naj se zove Srbija, ker je srbsko plemo najmočnejše v državi, ker so se Srbi stoletja borili za svobodo in ker so se borili za svobodo tudi Slovencev in Hrvatov na strani zaveznikov. Bratje Hrvati in Slovenci so bili za Jugoslavijo, končno pa so pristali na SHS, ker jaz nisem hotel drugega imena, ako se že ne sme država edino pravilno imenovati Srbija.

Torej vse on in samo on, in ker on ni bil za to, ni moglo biti Jugoslavije, celo njegovi veliki «popustljivosti» se je zahvaliti, da se je mesto imena Srbija, vzelo ime SHS. —

Tudi v drugih vprašanjih ureditve države je samo on in naj sledi še nekaj točk iz njegovega govora:

Nato se je govorilo o notranji ureditvi države. Jaz

sem bil za to, da se sprejme ustava Srbije, ker je po mojem mnenju najsvobodnejša v celi Evropi. — Hrvati in Slovenci pa so opozorili na to, da ta ustava pozna dinastijo Karagjorgjevičev samo kot pravoslavno. Mi smo na to pristali na to, da se državni značaj pravoslavja izbriše in da naj bodo vse vere enako-pravne.

Glede dinastije se je sprejelo, da naj bodo Karagjorgjeviči dedna dinastija nove države.

Potem se je razpravljalo o tem, ali naj ustavotvorna skupščina prosto prezre, kakšna dinastija vlada v državi in brez ozira na obstoječe dejstvo suvereno o dinastiji sklepa in suvereno potrdi ali pa se naj dinastija prizna a priori. Končno je bilo sklenjeno drugo.

Glede centralizma, federalizma ali avtonomije sem jaz ironično rekel, da naj se le sprejme federacija, ako se mi dokaže, da je med Srbi, Hrvati in Slovenci mogoče potegniti določeno mejo. Vzeli smo mapo in se prepričali, da to ni mogoče. Nato smo sklenili, da ustava rimo ustavo na taki podlagi, da bo vsak povsod enako-praven. Naj se ustvarijo samoupravne oblasti, okrog in sredi, ki pa, to sem jaz odločno zagovarjal, ne smejo imeti zakonodajne moči kakor v Avstriji, niti smejo predstavljati političnih teles ali držav za sebe, ampak služiti le osrednji upravi kot pomoč pri upravljanju cele dežele. Tudi sem bil proti zgodovinskim oblastem, ker so te ustvarili naši sovražniki: Avstrija, Madžarska in Turčija. Posebno sem se upiral, da bi bile Hrvatska, Bosna in Dalmacija oblasti za sebe.

Da se po «mapi» ni dalo določiti pravih mej za nove oblasti, glede katerih se še prepirajo razni oblastniki, tega sicer ni omenil, pravil je pa, da je 15 dni konferiral z raznimi strankami glede načina sprejetja ustave. Pravi, da so neke stranke zahtevale, naj se ustava ne sprejme, če bi bila ena tretjina proti njej, on se je pa temu uprl, češ, da ni takega določila nikjer na svetu.

Pašić je govoril za velesrbske volilce in je tudi vsa pogajanja slikal drugače, kakor so se pa vršila.

«Ustava je bila končno sprejeta», je dejal, «in sicer tako svobodoumna in moderna, kakor je nima nobena republika na svetu!» — On je rekel in kdo od njegovih radikalov naj bi se danes brigal za to, da je imela ta ustava prav kmalu komaj 23 odstotkov volilnih glasov za seboj, da so se podkupovali glasovi in da se sedaj zlorablja ter tepta, ker ob istem času, ko Pašić tako govori, se razganjajo v samem Beogradu in Zagrebu volilni shodi delavske stranke, da že ne govorimo o volilnem nasilju, ki se drugod vedno hujske izvaja!

Kar se tiče revizije ustave, je Pašić izjavil to, kar izvaja v svojem listu tihi kompanjon radikalov v Sloveniji dr. Šusteršič. Dejal je, da se reviziji upirajo mnoge težkoče, da bi to silno dolgo trajalo in da naj se ustava prej izvede ter preizkusi (kakor da bi se že ne bila!), ali je dobra ali ne. Nove ustave ne gre ustvarjati, dokler že sprejeta ni popolnoma realizirana.

Končno je tudi izjavil, da z demokrati zato ni bilo več mogoče vladati, ker se je del njih družil z ljudmi, ki so proti ustavi.

S tem govorom se je Pašić izjavil za velesrbsko državo, za izvedbo vidovdanske ustave proti zakonodajni avtonomiji ter je dal tudi razumeti, da nima prav nič proti onim demokratom, ki nasprotujejo sporazumu s Hrvati in Slovenci.

Po svetu.

Preobrat v Grški. Revolucionarni odbor se je posvetoval o vprašanju, ali naj se zopet začne vojna s Turčijo ali ne. Sklenilo se je, da se vojska ne obnovi, Nekateri člani odbora so bili za to, da se s Turčijo sklene separatni mir in se je opozarjalo na to, da se je kot posredovalka za tak mir s Turčijo ponudila Jugoslavija. Vendar je obveljalo mnenje, da se s Turčijo ne sklene separatni mir, ampak se sklene skupno z zavezniki. Nadalje se pripravlja ljudsko glasovanje glede vladavine: ali naj bo monarhija ali pa republika. Republikanci se zanašajo na veliko večino med narodom. Kralja revolucionarni vladni odbor samo še začasno trpi. Ministri mu sicer nosijo odredbe na podpis, pa vlada je že večkrat dala razumeti, da tudi to ne bo več dolgo.

V Poruhru je francoski pritisk vedno večji, Nemci so pa dobili zopet nekaj nade v mogočnost angleške intervencije. Ker so Nemci proglasili bojkot Francozov po gostilnah in trgovinah, je okupacijska oblast aretirala predsednika Zveze hotelirjev in essenskega župana. V Düsseldorfu so Francozi zasedli tudi električno centralo tako, da so sedaj hoteli, ki nočejo sprejemati Francozov brez luči.

Zavezniški dolgovi Ameriki. Ameriški senat je z 78 proti 18 glasovom potrdil sporazum med Ameriko in Anglijo glede odplačevanja angleških dolgov. Ob tej priliki so ameriški senatorji izjavili, da naj nobena država, ki je Ameriki kaj dolžna, ne misli in ne upa na to, da se ji bo dolg spregledal. — Francija gotovo upa, iz Poruhra misli izvleči vse, kar rabi za svoje propadajoče gospodarstvo in za odplačilo svojih dolgov, ne

zaveda se pa, da s svojo politiko ter zasedbo nemškega ozemlja sploh onemogočuje sebe in tudi celo Evropo, da bi se gospodarsko obnovila in svoje dolge odplačala.

Izjalovljena nagrada. Poglavar vseh makedonskih komitov je znani Todor Aleksandrov, na kojega glavo je razpisala naša vlada lepo svoto 250.000 dinarjev. Ta nadkomitaš je prišel te dni v Čustendil (obmejno bolgarsko mesto), da obišče svojo obitelj, ki živi tamkaj. Aleksandrov je po Čustendilu hodil v spremstvu svojih ordonanc po kavarnah in ko je stopil iz neke kavarne, se mu je približal nek mladenič in ustrelil dvakrat proti njemu. Strelji so zgrešili cilj, atentator se je spustil v beg, za njim pa Aleksandrov spremljevalci, ki so nanj tudi streljali. Atentatorja so prijeli in je izjavil, da se piše David Vojanov, bivši študent. Priznal je, da je hotel ustreliti Aleksandrova, ker se je nadejal, da dobi visoko nagrado naše vlade, ki bi znašala po bolgarskem kurzu pol milijona levov. Aleksandrov spremljevalci so predali atentatorja policiji, Aleksandrov pa ga ne bo tožil, ampak je takoj po ponesrečenem napadu nanj zapustil Čustendil.

Avstrijski fašisti. Pod imenom «Hackenkreuzlerji» so se iz Nemčije razlezli tudi po Avstriji in sedaj so po inšpekcijah in navodilih generala Ludendorffa dobili toliko poguma, da nasilno nastopajo v večjem obsegu. o pacifizmu, na zborovalce so navalili z gumijevimi palicami, policija jih je pa pregnala ter večje število kolovodji aretirala. — Fašistovska svojat je vsepovsod enaka. Ubija mir in človečanstvo ter hoče vojno, pred katero se je znala poprej tako bojazljivo in uspešno skrivati.

Ameriški fašizem. Tudi Amerika ima svojo zelo razširjeno rokovernjaško organizacijo, takozvani Ku-Klux-Klan K. K. K.; ki je napovedala boj katolicizmu, judovstvu in črncem, za geslo si je pa vzela «stoprocentni amerikanizem» — to je nekak višek državljanosti in predprav — iz česar se da sklepati, da je ta organizacija tajno podpirana od vlade ter plačana in uporabljena od velekapitalistov proti delavskim organizacijam. Da se je obrnila tudi proti katolicizmu, je naravno, ker katolicizem obsoja samopašnost ter izkoriščanje potom velekapitala. Člani K. K. K. nastopajo maskirani. Ponoči in pri belem dnevu se vam sredi najbolj udenejših mestnih cest ustavi avto. Par maskiranih postav skoči iz njega, pograbi kakega predestiniranega, ga vrže v avto in v divjem diru gre naprej z njim v kak gozd. Tam ga do nagega slečejo, pretepo, s smolo namažejo in v kurje perje povaljajo. Nato pa zopet v avto z njim, dokler ga kje ven ne vržejo. To kurjo kopel so preskrbeli tudi že enemu katoliškemu duhovniku in več drugim uglednim civilnim osebam, ki so se izrazile proti njim. Prav zadnje čase so pa uprizorili par strašnih umorov, o katerih pravi preiskava, da jih zgodovina kulturnega človeštva ne pozna. — To nasilje se udeležuje tudi v javnem življenju. V državi Oregon se že z glasovnico porazili katoličane in verne protestante, izsilili odpravo vseh verskih šol ter brezversko državno šolo napravili za obligatno.

Beleške.

Nacijonalistična blodnja. Fašistovski «Princip» (Subotica) piše: «Kdo je narod? — Narod je vsak podedinec, ki je bil tako spren, da ga je 40.000 poedincev odredilo, da jih zastopa v parlamentu kot poslanec in tako z drugimi vred tvori narod. — Potemtakem, ali je Pašič narod? — Je. — Ali je Pribičević narod? — Je. — Ali je Davidović narod? — Je. — Ali je Radić narod? — Je. — Ali je Komadinić narod? — Je. — Sedaj mi pa recite, ali je dobrih 300.000 boljševikov ruski narod od nad 100 milijonov Rusov? — Danes je. — Povejte mi še to, ali je 200.000 fašistov italijanski narod od nad 30 milijonov Italijanov? — Danes je. — A sedaj, — prosim samo še eno vprašanje — ali bi 100.000 jugoslovanskih, dobro organiziranih nacjonalistov moglo biti jugoslovanski narod od nad 12 milijonov Srbov, Hrvatov in Slovencev? — Samo s takimi zmedenimi pojmi o tem, kaj je in kdo je narod, lahko ta mlada gospoda vodi tako noro politiko, kot jo vodi. Ni pametnega človeka, ki bi rekel, da so Pašič, Protić, Pribičević in dr. narod, ker vodi do skrajne absurdnosti tako pojmovanje. Ali vidi se, da bi ta mlada gospoda hotela biti s svojimi organiziranimi člani (100.000!) «jugoslovanski narod» od — 12 milijonov, ki bi tem fašistom menda morali služiti za tarčo, ko streljajo ter mečejo kamenje.

Demokratsko-radikalno strankarstvo na pokopališčih. V Sandžaku se trudijo radikali na vso moč, da bi čimbolj zmanjšali ugled demokratov. V občini Mileševo je bil ubit iz čisto politično strankarskih ozirov ob priliki pogreba nečega seljaka mlad človek. Po raznih vaseh v Sandžaku je strankarska zagrizenost tako ljuta, da so si radikali in demokrati celo pokopališča razdelili na radikalni ter demokratski del, da ne bi prišlo do pobojev ob priliki pogrebcev. Zgoraj smo omenili, da je bil v vasi Mileševo ob priliki pogreba ubit mlad človek, ker so se na mirovdvoru sprli med seboj radikali in demokrati. Ob tej priliki je bil prisoten na pokopališču neki Sava Špica, radikal iz Drenova, katerega so demokrati tako nalopali po glavi, da je vsled težkih poškodb umrl, a dva njegova sina sta odnesla iz pokopališča težke telesne poškodbe.

Dnevne novice.

Zborovanja dr. Hohnjeca: Nedelja, 25. februarja, po rani sv. maši v Ločah, po večernicah pri Sv. Jerneju, popoldne ob petih v Sp. Lažah. Nedelja, 4. marca,

po rani sv. maši v Zrečah, po pozni sv. maši v Straničah, popoldne v Konjicah. Ponedeljek, 5. marca, ob 10. uri dopoldne pri Sv. Kunigundi na Pohorju, torek, 6. marca, ob 10. uri na Keplju.

V Vitanju je bilo preteklo nedeljo zborovanje Slovenske ljudske stranke. Obisk je bil ogrožen. Poslanec dr. Hohnjec je razpravljaj o razmerah v naši državi in o krivcih, ki so povzročili te nezdružne razmere. Tolmačil je program SLS ter predstavil v pravi luči podrine stranke v naši državi, zlasti slovenske demokrate, samostojne in socialdemokrate. Končno je opozoril na veliko važnost volitev v narodno skupščino. Vitanje stoji trdno in neomajno v taboru SLS, odnosno KZ.

Ljudska stranka je priredila v Dolici preteklo nedeljo shod, na katerem je govoril poslanec dr. Hohnjec. Udeležba na shodu je bila prav velika, tudi iz slovenjgraškega okraja je bilo veliko volilcev. Govornikova izvajanja so vsi brez razlike sprejeli z velikim odobravanjem. Končno je še spregovoril bodrilne besede g. Roškar, župnik v St. Ilju.

Polomija kandidata Drofenika v Slovenjgradu. Preteklo nedeljo je priredil Samostojna kmet. stranka v Slovenjgradu volilen shod, ki pa se je izprevergel v volilen shod Kmetске zveze. Večina navzočih je pripadala SLS. Kmetje so tako odločno in burno ugovarjali Drofenikovim barbarijam, da ni mogel dalje govoriti. Shod se je moral prekiniti in potem se ni mogel več nadaljevati. Drofenik, Drofenik, kje bo 18. marca količnik? Ne količnik bo tvoj delež, marveč plačilo, ki zadene vse politične izdajice in varalice.

Ata Kukovičevi protidokazi. Že parkrat smo poročali v našem listu, kako so ata Kukovec rajžali iz Maribora v Beograd in so potem po «Taboru» in «Jutru» poročali, kaj vse so opravili pri notranjem ministru g. Vujičiču. Komaj pa so bile obelodanjene dr. Kukovecve intervencije, že se je oglašil g. notranji minister in potem pokrajinskega namestnika izjavil po vseh listih, da so ata dr. Kukovec glede razgovora z njim čisto navadno in prav po policajdemokratsko debelo lagali. Poleg ministra Vujičiča je še posadil radikal Graselli ata Kukovečo častitljivo in milo častivrednost na klop navadne laži. Dr. Kukovcu je kot voditelju stranke dvakratni očitek laži neprijeten in bi se ga rad pred javnostjo tako vsaj na zunaj otrese. V «Taboru» od 17. t. m. odgovarja na pod noge mu vržene očitke laži z navitnim protidokazom, češ, vse je laž in javnosti zadostuje oseba dr. Kukovca, da mu veruje, da nobena njegovih trditvev ni lahkomišelnja. O, sancta simplicitas! Oseba dr. Kukovca naj bo protidokaz, a so se atu čisto skisali možgani! Ako bomo presojali verodostojnost policajdemokratov po ata Kukoveči osebnosti, potem moramo reči: Kakor so ata na zunaj obsežni, tako je tudi njihova obilnost polna ne resnice, ampak samih debelih laži. Ako bi hoteli dr. Kukovcu našeti vse njegove ogabne laži od njegovega nesrečnega pojava v politiki, pa do zadnjih laži, ki jih je prinesel iz Beograda, bi lahko popisali celo «Stražo». Kedar koli je ata Kukovec dosedaj javno odprl usta, ali pa saj zapisal, je bila to ali budalost, blamaža in pa policajdemokratska laž. Ateju bi svetovali, naj ne vlačí svoje osebe in zunanosti preveč v ospredje, ker ravno ta že pri prvem pogledu tako odbijajoče vpliva na vsakega, da privabi na usta ali posmeh, ali pa mržnjo do cele demokratske stranke.

«Prisrčni» zavezniški odnošaji. Bitoljski list «Južna Zvezda» poroča iz Lerina, da grška vojaška oblast v vasi Bufu postopa vedno bolj agresivno proti našemu življu in zahtevajo od naših ljudi, naj izroče orožje, katerega sploh nimajo. Grožijo jim z vislicami, katere so postavili na dvorišču ljudske šole. Našo deco pretepaajo v šoli zelo kruto, tako, da je pred par dnevi pobegnil deček Todor Aproxšči izpod udarcev učitelja, na begu pa padel v reko, tako, da bo težko ostal živ. List pravi nadalje, da so učitelji nekatere otroke smrtnonevarno pretepli. Bufski župan je protestiral proti takemu postopanju. Toda zgrabili so ga, zvezali in odvedli v Lerin v ječo, kjer se še vedno nahaja. Zato se «Južna zvezda» obrača do naše vlade s pozivom, naj priskoči našemu prebivalstvu v teh krajih na pomoč. Po nadaljni brzojavki iz Lerina so prišle v vas Buf grške čete. — Tako delajo Grki z našim življem in nič boljše ne postopajo z Jugoslavlani drugi veliki prijatelji in zavezniki Rumuni. Sicer se pa z naslednjim kažejo prisrčni odnošaji tudi v tem, da se neprestano prepirajo in tožarijo beograjske in rumunske razmejitvene komisije. Iz Beograda kakor iz Budimpešte se določajo za razmejitvena dela nesposobni «strokovnjaki» ter oholi oficirji in zato ni čuda, da so neprestani obmejni spori. Ker se ne pride naprej, je morala vlada našim komisijam dnevniice najprej zmanjšati, potem jih je celo ukinila, da bi tako priganjala k delu.

Nasilje nad katoliškimi Rusini v Bosni. V Bosni imamo precej veliko število Rusinov vshodnega obreda. Ta narod je zelo delaven, pobožen, mirne in blage narave. Toda našel se je človek, kateri ga hoče vznemirjati. V naši srečni državi je vse dopuščeno, tako tudi vznemirjanje po ustavi zajamčene svobode vere. Minulo je pol leta od tega, ko je nekega dne prišel k pravoslavnemu vladiki v Banjaluki neki potepuh po imenu Vasilij Strilčik. Prosil je omenjenega vladika, da ga posveti v «sveštenika». Dosedaj je bil grški katolik (uni jat) in strežnik v nekem unijskem samostanu v Galiciji. Ker ga tukaj niso hoteli in niso mogli posvetiti (bil je brez vsake izobrazbe), se je zatekel k omenjenemu vladiki. Za posvečenje mu je obljubil, da ne bode sam prestopil k pravoslavju, ampak da bode pripeljal k — «svetemu pravoslavju» vse Rusine. Seveda mu je vladika ne glede na njegovo sposobnost položil roko na glavo. Sedaj je «novosveštenik» moral izpolniti obljubo.

bo. V društvu nekoliko propalih ljudi je udril v grško-katoliške cerkve v vaseh Hrvčane in Mujinci in si jih je prisvojil za pravoslavnega vladiko. Grško-katoliški apostolski administrator msgr. Basiuk je protestiral na vse oblasti, celo na ministrstvo. Po kulturnih metodah naše uprave dolgo časa ni dobil nobenega odgovora. Šele koncem januarja t. l. mu je odgovoril veliki župan v Vrbasu. Pa glej predrznost! Veliki župan Jovo Todorovič predlaga msgr. Baziuku, da eno ugrabljeno cerkev mirno odstopi Strilčiku, oziroma pravoslavnim, a druga se mu boče po posredovanju oblasti zopet vrnila. Čuditi se moramo, kako daleč je prišel cinizem činovnika, ki v imenu državne oblasti predlaga kaj takšnega. Seveda je apostolski administrator odgovoril z največjim ogorčenjem, ker je to slično, kakor da bi sodnik predlagal ogoljufanemu tožniku, naj se s tatom pogodi ter si z njim razdeli na polovico, kar mu je lopov upradel. — Toda to še ni vse. Grški katoličan Ivan Bojko je v privatnem razgovoru obsodil omenjeno nasilje «sveštenika» Strilčika. Ne dolgo potem so ga pgrabili Strilčikovi pristaši in ga odvedli v občinsko hišo, kjer so ga skoraj do smrti pretepli v navzočnosti Strilčika. Težko ranjenega se je usmilil unijat Hinko Kaniuk in ga na svojem vozu odpeljal k zdravniku. Toda tudi njega zadene nesreča. Kakor hitro se je vrnil nazaj, pridejo po njega orožniki ter zvezanega odvedejo na stanovanje Strilčika, da se tudi njemu zgodi enako. Vse to se dogaja pred očmi oblasti in z njihovo pomočjo. Dosedaj mirni katoliški Rusini so se vsled tega vznemirili. Primerno je, da se za to zanima vsa katoliška javnost Jugoslavije. Sarajevski list «Nedjelja» piše o tem in zastopa mnenje, naj bi vsi naši škofi odločno nastopili s protestom, ki ne bi odmeval samo v Beogradu, ampak tudi čez meje naše države.

Premlad veliki župan. Mostarski veliki župan Kra-sojevič šteje od rojstva komaj 28 let. Vidovdanska ustava pa predpisuje, da mora biti vsak veliki župan, pa četudi je radikal, v državni službi najmanj 15 let in potem se ga šele lahko imenuje za velikega župana. Po tem predpisu vidovdanske ustave bi že bil moral mostarski veliki župan stopiti v državno službo s 13. letom. Zgoraj omenjeni mostarski veliki župan ima svojega telesnega stražarja, navadnega žandarja, ki ima to nalogo, da prenaša g. županu polni kovčeg od kolo-dvora do urada in obratno.

Fotografija prvega orjuna v Rušah. Zvedeli smo, da nameravajo v Rušah ustanoviti Orjuno, katere se pač ne bo treba bati, če pomislimo, da šteje ruska občina komaj 11 demokratov. Govori se, da je ustanovitelj Orjune nek uradnik Štomar, katerega je tovarna karbida bolj iz usmiljenja do bližnjega, kakor pa radi njegove znanosti in delazmožnosti sprejela v službo. To bo tisti Štomar, ki je pred letom vodil sokolski naraščaj, kateremu starši niso več zaupali svojih otrok, tako da ga je tudi Sokol izbacnil iz svojih vrst. Da je ta oseba v Rušah nepriljubljena tudi od strani liberalcev, to nam je znano; da ga miroljubni in ugledni Nemci ne marajo, to vemo; da je moral pred leti ta gospodič bežati pred socialisti in se ima zahvaliti temni noči, ki ga je obvarovala batin, ki jih je pa lani naknadno dobil, smo tudi slišali. Da tega ošabnega, visokoletečega možiceljnega nihče ne mara, je dokaz, ker ga je tudi Dramatično društvo izključilo. Sicer se širijo vesti, da bo zopet nastopil v gledališču, na kar pa bralno društvo opozarjamo, da se ga ne sprejme, kajti lahko se pripeti, da izostane precejšnje število obiskovalcev gledaliških predstav. Štomarju svetujemo, naj gre svojo ošabnost drugam prodajati, kajti za Ruše je on brezpomembna oseba, kakor bi bila tudi brezpomembna Orjuna.

Fašistovska simpatija za Orjuno. Italijansko časopisje poroča obširno o zadnjih orjunaških napadih na Hrvatskem, v Celju in v Mariboru. To opisuje z neko naslado, češ, glejte, kako daleč se že širijo naši nazori in vzgledi. Potem ponatiskuje tudi zahteve avtonomističnih listov v Jugoslaviji, ki očitajo vladi, da tolerira orjunske organizacije po italijanskem vzgledu. — Italijansko časopisje torej tudi stavlja našo vladu pred odločitev, ali se hoče popolnoma soglašati s fašistovsko diktaturo, ali pa hoče biti parlamentarna in ustavna.

Nasilje orjunciev v Primorju. Po hrvatskem Primorju so zelo močni zagrebški kongresisti. Premoči kongresistov so se ustrašili demokrati, ki so začeli sedaj s svojo divjaško Orjuno izvajati napram kongresistom najugabnejše nasilje, kakoršnega je zmožna samo umirajoča policajdemokratska stranka. Tako n. pr. je namestnik dr. Trinajstića na volilni listi neki umirovljeni učitelj Iskra. Ta Iskra je sklical kongresiste iz Kastva na zborovanje, da bi jih informiral o nastopu kongresistov pri volitvah. Ko se je vršil ta shod, so udrili v zborovalno sobo policajdemokratski orjunci in so z grožnjami zahtevali od Iskre, da se mora odpovedati kandidaturi. Ker se Iskra ni udal grožnjam, so nanj dejansko navalili in v strahu za življenje je Trinajstićev namestnik izjavil, da se odpove kandidaturi, ako bo to njegovo odpoved odobril akcijski odbor.

Da so okrasili zabavne dvorane, so upostoševali šume. Kakor znano, je v okolici Šibenika zelo malo gozdov in še tisti, ki so, so umetno zasajeni. Vsak seljak iz šibeniške okolice si trikrat premisli, predno poseka najmanjše drevesce za kurjavo. Šibeniški okoličani navadno izkopavajo za kurjavo stare panje, mladih in umetno zasajenih dreves, pa sploh ne sekajo. Za letošnje prepustne veselice pa so mestjani posekali veliko število najlepših debel, da so z njihovo zelenjavo okrasili zabavne dvorane. Šibeniški okoličani so radi opustošenja gozdov in še to v zabavne namene, zelo razburkani.

Avtovožnja in pošta za Sv. Lenart v Slov. goricah. Avto bo vozil k Sv. Lenartu počenši z 19. svečanom le

vsak ponedeljek, sredo in soboto po prejšnjem voznem redu. Navadna pisma in dnevnikarji za poštni urad Sv. Lenart se bodo za ostale dni prenašali potom poštnege sela.

Zaloge zlata in srebra so našli v Dubrovniku. Pri nekaterih obiteljih v Dubrovniku so našli velike zaloge zlata in srebra. Sumijo, da je to zlato in srebro iz blagajne Pflanzner-Baltina, ki je predal vojno blagajno dubrovniškemu narodnemu svetu, a je potem ta blagajna neznano kam izginila.

Po turškem načinu. V Novem Sadu so že dalje časa v stavki brivski pomočniki, ki se ne morejo pogoditi s svojimi mojstri radi mesečnih plač. Da bi pa vsled dolgotrajne stavke pomočniki preveč ne trpeli, so začeli briti po treh novosadskih kavarnah in s tem zopet poživili staroturški običaj, da je kavarna obenem tudi navadna brivnica.

Zgodaj je začel ropati. Zagrebško sodišče je obsodilo te dni na pet let ječe radi ropa 20letnega Ivana Markušića. Markušić je bil obtožen, da je dne 5. avgusta m. l. v gozdu Slivnica oropal vdovo Maro Miljenović in jej odvzel 3002 dinarja. Vdova Miljenović je popivala z večjo družbo v krčmi, kjer so popili 16 l. Ko je ta družba odšla iz gostilne, je naprosila mladega Markušića, da jej je igral na harmoniko, med tem ko je ona plesala. Ko se je vesela vdova dovolj napila ter naplesala, je prosila muzikanta, da jo naj spremi proti domu, a jej je on to prošnjo sprva odbil. Ko je pa le videl, da je babura preveč pijana, je šel z njo, a med potjo jo je zagrabil okrog pasu in jej nasilnim potom izmaknil že zgoraj omenjeno svoto.

Zmešalo se mu je. Te dni se je pokazal na sarajevski ulici podporučnik od malega brez obleke in brez pokrivala. Krog te izvanredne prikazni v mrzlem zimskem času se je takoj zbrala množica raznih radovednežev. Ko se je pa čudaku približala policija, je začel bežati, utekel je v hišo divizijske oblasti in se zaklenil v adjutantovo sobo. Še le vojaštvu se je posrečilo, da je vdrlo v sobo in zvezalo nesrečnega častnika, katerega mu se je zmešalo.

Ples in smrt. V Bistrici pri Valpovu so cigani igrali, gostje pa se vrteli in plesali. Pri tej priliki sta se sestala na običajnem plesu v krčmi dva stara sovražnika Vlaškalič in Sučić. Prvi je vedno plačeval ciganom-muzikantom, naj igrajo valček, katerega Sučić ni znal plesati in zahteval, da se svira kolo, katerega bi plesal tudi on. Cigane pa je vlekel bolj Vlaškaličev denar kot pa Sučićeva prošnja za kolo in so neprestano godli nesrečni valček. Ker kola le ni bilo, je Sučić užaljen zapustil s svojo izvoljenko krčmo in plesišče. Ko se je pa polnoči hotel Vlaškalič vrniti domov in prestopil prag krčme, mu je zasadil Sučić nož v prsa in ga zaklal.

Resne opasnosti vsled povodnje. V našem listu smo že poročali, kako je zadnje dni izvanredno narasla Donava poplavila dunajsko ter budimpeštansko okolico. Sedaj javljajo, da sta pred dnevi še zelo močno narasli Donava ter Sava padli, a naraščati je začela Tisa. V bližini Titela in Bečjeja (blizu tam, kjer se izliva Tisa v Donavo) znaša višina Tise 3 m nad normalnim vodnim stanjem. Krajem in mestom ob Tisi grozi poplava in je velika nevarnost, da bi valovi razdrli in odnesli razne varnostne priprave, katere so bile zgrajene še pod Avstro-Ogrsko v svrhu obrambe pred poplavi.

Čuden pobeg. Na železniški postaji v Slavovskem Brodu je opazil orožnik, kako je nenadoma pobegnil iz voza za prtljago nepoznan človek. Orožnik se je takoj podal v ta vagon, zapazil v vozu ogromno košaro, v kateri je bilo razne srebrnine ter zlatnine v vrednosti do 100.00 din.

NEKAJ STATISTIKE.

Največ prebivalstva v naši državi govori hrvatski ali srbski jezik in sicer 74.6%. Slovenski materni jezik govori 8.5, rumunski 1.5, nemški 4.3, madžarsčino 3.9, arnavščino 3.7, italijansčino 0.1 in vse razne druge jezike pa 1.7%. Največ Madžarov je po Vojvodini, ravnotako tudi Nemcev in Rumunov. Turkov je največ v skopljanski in bregalniški oblasti, Arnavtov pa okrog Tetova, Mitrovice ter Peči. Vseh Arnavtov je v naši državi 441.740, Madžarov 472.409, Nemcev 513.472. Največ takih, ki niso podaniki naše države, je v Bosni in Hercegovini in sicer 22.460, v južni Srbiji 2692, v predvojni Srbiji pa samo 159.

Koliko je v naši državi moških in žensk? Število prebivalstva v Jugoslaviji znaša 12.017.323, od teh je 49% moških in 51 odst. žensk. Največ prebivalstva ženskega spola je na Hrvaškem in v Slavoniji 1.405.050, moških je istotam 1.334.593, torej 70.557 žensk več. V predvojni Srbiji je 1.381.911 žensk in 1.273.167 moških, je torej 108.911 žensk več. Najmanjša razlika med številom moškega ter ženskega prebivalstva je v južni Srbiji. V Bosni in Hercegovini pride na 965.894 moških samo 924.035 žensk.

Glede veroizpovedi so naši državljani takole opredeljeni: zastopanih je šest veroizpovedanj in sicer: pravoslavna, katoliška, grško-katoliška, protestantska, muslimanska ter židovska. Največ je pravoslavnih in sicer 5.602.227 in to so večinoma po Srbiji in Črni gori. Za pravoslavnimi pridejo takoj katoliki, katerih je 4.735.154, največ jih je v Sloveniji in na Hrvaškem. Muslimanov je 1.337.687 in prebivajo po Bosni in Hercegovini ter južni Srbiji. Največ muslimanov ima kosovska oblast. Protestantov je 216.847, ki prebivajo po Vojvodini in Sremu. Grško-katolike imamo tudi v Vojvodini in Sremu, židove pa po celi državi. Brezkonfesijskih je 2016 oseb in od teh je največ v Vojvodini, najmanj pa v južni Srbiji in sicer komaj 8%. Procentualno je pravoslavnih 46,6%, katolikov 39,4, muslima-

nov 11,1, protestantov 1,8, židov 0,5 in grko-katolikov 0,4%.

Iz Ptujja.

Krajevni odbor SLS za mesto Ptuj je sklical dne 17. t. m. v Vovkovo gostilno sestanek obrtnikov, ki pripadajo raznim političnim strankam. Na sestanku je poročal kandidat prof. Vesenjak, ki je dokazal, da je za obrtnike vprašanje avtonomije življenjskega pomena. Govoril je o naših državnih financah, o direktnih ter indirektnih davkih, o zunanji politiki itd. Na koncu so se oglašali obrtniki in stavili na kandidata to in ono vprašanje. G. kandidat je na vse resno in mirno odgovarjal. Udeleženci so bili s sestankom in z izvajanjem g. kandidata zadovoljni. Razjasnil se je marsikak predsodek o SLS in se je pokazalo, da živijo v Ptujju obrtniki, ki trezno presojaajo politični položaj v naši državi, ki znajo mirno o važnih stvareh debatirati in katerim politika ni krava, ki jih redi z mlekom.

Predavanje g. prof. dr. Kotnika. Prihodnjo nedeljo, dne 25. t. m., popoldne v večernicah, se vrši v društveni sobi izobraževalnega društva v Ptujju, minoritski samostan, predavanje g. dr. Kotnika o postanku in razvoju Mohorjeve družbe s posebnim ozirom na razmere, ki so takrat vladale v Sloveniji. Snov bo zanimiva in so vsi somišljeniki vabljeni!

K članku «Protestne spomenice ptujskih društev», naslovljenega na pokrajinskega namestnika g. Iv. Hribaraja, objavljenega v «Jutru» dne 14. t. m., in v «Taborju» dne 15. t. m., si podpisano društvo šteje v dolžnost, razjasniti sledeče: Spomenico je podpisal g. Ivan Logar brez da bi bil za to pooblaščen od društvenega odbora. Izjavljamo, da je naše društvo strogo stanovska organizacija. Radi tega strogo obojamo, da se je isto izrabljalo v nacionalno-politične svrhe. Povdarjamo še enkrat, da nismo v nikaki zvezi z notico, objavljeno v «Jutru» in «Taborju».

Katoliško izobraževalno društvo za minoritsko župnijo v Ptujju je imelo na Svečnico svoj 22. redni občni zbor. Iz poročil odbora je bilo razvidno, da se je imelo društvo boriti zadnji čas z raznimi zaprekami. Po mnogih prizadevanjih smo vendar prišli do svoje društvene sobe, v kateri so na razpolago članom razni časniki in revije. Veliko zanimanje je za dobre knjige, žal, je moglo društvo ustreči članom le v mali meri, ker mu vsled slabega gnotnega stanja ni bilo mogoče nabaviti novih knjig. Upamo pa, da se bodo razmere v tem oziru s pomočjo naših poštvalnih članov v kratkem izboljšale. Knjižnica je odprta vsako nedeljo in praznik pred in popoldne. Sklenilo se je med drugim tudi, formalno ustanoviti pevski odsek, ki je odslej dejanski že obstojal in celo nastopil pri več prireditvah z lepim uspehom. Vabi se vse člane, ki imajo veselje do narodnega petja, da se udeležujejo pouka.

Začarane gosli so privabile na pustno nedeljo dosti Ptujčanov in okoličanov v dvorano Narodnega doma, kjer je kat. izobraževalno društvo za minoritsko župnijo predstavljalo to burko. Najbolj je ugajal Gašper, ki nas naj kmalu zopet razveseli na odru.

Poselska zveza se pripravlja za nastop. Igrala bo lepo Finžgarjevo ljudsko igro «Divji lovec», ki bo privabil gotovo obilo radovednih gledalcev.

Umrli je, zadeta od kapi, mati gđe. Luknarjeve, učiteljice na naši okoliški šoli. Bila je skrbna in poštena slovenska mati. N. p. v m.!

Iz Maribora.

DRUGA VEČJA ARETACIJA ČLANOV POLICAJ-DEMOKRATSKE ORJUNE.

Včeraj je bilo precej hladno vreme in še prav posebno mrzlo za našo mariborsko Orjuno. Zjutraj ob 8. uri je mariborska policija aretirala in oddala v jetnišnico sledeče orjunce, ki so osumljeni, da so soudeleženi roparskega napada na Cirilovo tiskarno:

1. **Albert Vedernjak**, inženier in referent pri okrožnem agrarnem uradu. Ta gospod je izdelal načrt za napad in prišel po polnoči na sokolsko maškerado in odpeljal od tamkaj člane akcijskega odbora Orjune k napadu.
2. **Ivan Škorjanc**, revident južne železnice, vsem Mariborčanom in okoličanom dobro znani pretepač, ki pa že ima precej let preko 50.
3. **Strašnik Lojze**, faktor Mariborske tiskarne.
4. **Peter Jurkovič**, stavec pri Mariborski tiskarni.
5. **Jurkovič Anton**, zasebni uradnik.
6. **Jurkovič Juro**, trgovec in zastopnik neke firme v Vel. Bečkereku.
7. **Hren Zmagoslav** (do pred kratkem Viktor), železniški uradnik pri kontroli dohodkov.
8. **Sertič Mile**, železniški uradnik pri kontroli dohodkov.
9. **Kobal Emil**, zasebni uradnik.
10. **Stiplovšek Josip**, zasebni uradnik.
11. **Ogrizek Adolf**, črkoslikar.

Aretacija zgoraj omenjene gospode akcijskega odbora Orjune je bila končana krog poldesete ure. Kakor hitro so zvedeli še na prostem preostali orjunci o aretaciji svojih sodrugov, so sklicali ob 11. uri dopoldne protestno zborovanje, katerega sklepi bodo tiskani od Mariborske tiskarne in objavljeni potom plakatov, za katere pa se ne bo zmenil nobeden Mariborčan več. Vsi miroljubni Mariborčani so veseli, da se je posrečilo v tako kratkem času izslediti glavne napadalce na našo tiskarno. Pribiti pa treba, da so bili vsi napadalci pred napadom na sokolski maškeradi in so od tamkaj pod poveljstvom inženierja Vedernjaka odkorakali na napad.

Radovedni smo, ali bo glavni odbor Orjune po teh razkritjih zopet podal kako izjavo, da ni Orjuna v zvezi z napadom.

Ravnateljstvo Mariborske tiskarne je tudi izjavljalo, da ni v zvezi z napadom Mariborska tiskarna in da bo sodnijsko zasledovala vsakega, ki bi kaj podobnega govoril. No, ravnateljstvo se je z izjavo nesmrtno blamiralo, ker so sedaj pod ključem: faktor Mariborske tiskarne in dva stavca. Orjuna je napravila za tiskarno lepo reklamo.

Povedati še moramo, da se je zaklel knjigovodja Mariborske tiskarne Doležal, da se ne bo bril tako dolgo, dokler ne bo Orjuna pri sodišču oproščena in zmagala. No, gospod Doležal naj le bo tiho, mogoče je za njega tudi rezerviran še kak samotni kotiček v zaporih sodišča in tamkaj se mu tudi ne bo treba briti.

V Celju je bil aretiran in prepeljan v Maribor še Jakob Pavičič, trgovski pomočnik, ki je tudi osumljen napada na našo tiskarno. Dosedaj je torej pod ključem 15 članov slavne roparske Orjune. Vsi člani napadalci so Sokoli in malodane vsi politični policajdemokratje mladini — ata Kukovčevi sinovi in le par je narodnih socialistov.

ZLI DUH MARIBORSKE MLADINE.

Približno nekaj mesecev sem se opazuje, da precejšnji del srednješolske mladine kaže očitno več surovosti in manj resnične srčne ter umstvene izobrazbe in kulture. Znatno del te mladine nosi tudi sokolske znake.

Zasledovali smo stvar in ugotovili, da vzgojno delo naših srednješolskih profesorjev kvari v prvi vrsti dr. Reisman, glavni «Zeilenhonorarist» «Jutra» in «Tabora». Svoje razdiralno delo, uporni duh proti vsakemu šolskemu redu in šolski disciplini izpodkopaže ravno on. Svoj posel pa vrši vneto in sistematično direktno in indirektno.

Dr. Reisman vodi takimenovano Ljudsko knjižnico in v njej proti vsem predpisom več kot dovolj liberalnega Višjega šolskega sveta dobivajo dijaki knjige, ki po svoji vsebini na mladino učinkujejo kakor na nežno cvetje. Naj le gg. profesorji to malo natančneje kontrolirajo, kar jim prinašajo učenci v šolo in strmeli bodo, kar jim pride v roke!

Pretežna večina teh knjig pa nosi signaturo te Ljudske knjižnice, ki jo vodi dr. Reisman in seveda naj bolj vneto skrbi, da najneprimernejše knjige pridejo najprej mladini v roke. To je delo brezvestnih ljudi, ki upropaščajo našo mladino in onemogočujejo profesorjem vzgojo mladih ljudi v resne delavce-državljane brez frazerstva in brez lažinacionalizma, moške s solidnim znanjem in trdnim značajem, kakor jih baš radi naša domovina.

Poroča se nam tudi, da dr. Reisman s svojimi odborniki Orjune moti in vabi mladino med orjunce in s tem na pota, ki so z nalogami in dolžnostmi mladine v diametralnem nasprotstvu. Spravljajo jih na pota, ki vodijo v kriminal namesto v pošteno, resno in dostojno družbo in v boljšo bodočnost. Brezvestno je, nastopiti in se posluževati nedovoljenih sredstev, še bolj neznačajno in brezvestno je zagovarjati vročevrno in lahko-verno ognjevito mladino.

Opazujemo ta vsakovrstna gibanja, podpihovanja in zavajanja, opozarjamo na nje odgovorne faktorje, posebej še ravnateljstva in profesorske zbornice, da posvetijo tem pojavom vso pozornost! Mladino je treba v prvi vrsti dati šoli in najbolje je, ako se posveti samo šoli. V tem oziru naj pričnejo profesorji borbo v naši javnosti in imeli bodo za seboj vse, kar misli pošteno in dobro, kar hoče srečno mladino v srečni državi. — Elementi pa, ki nimajo o vzgoji nobenega pojma, pa tudi ne zavesti odgovornosti in morale, se morajo ločiti od mladine, odnosno mladina se mora iztrgati njihovem pogubonosnemu, kvarnemu vplivu. Ozdravljenje naše javnosti je odvisno v največji meri od dobre, povdarjamo: dobre šole.

Nekaj o zadnjem sestanku mariborskih orjuncev. Za minuli petek je sklicala organizacija mariborskih orjuncev manifestacijsko zborovanje, katerega je pa policija prepovedala. Ker s shodom ni bilo nič, pa so ti prenapeteži sklicali v Narodni dom samo sestanek svojih članov. Sestanek je otvoril glavni urednik «Tabora» Jaka Rehar, ki je svoj čas kot zajec pobegnil pred Italijani, pribežal v Maribor, in prosjačil okrog, dokler ga ni sprejel «Tabor», kamor so se in se zatekajo itak vsi elementi najbolj sumljive kakovosti. Ako je g. Rehar res tako junaško navdušeni Jugoslovan, pa naj bi bil ostal v svoji domovini, kjer bi lahko hujskal na pobjo Italijanov, a je utekel pred njimi, ker je v varnem Mariboru lažje hujskati na izrop onih, ki so skozi deset in desetletja držali severno mejo napram nemškemu navelu. Tako je junaštvo predsednika mariborskih orjuncev. Za bivšim komijem Reharjem je povzel besedo že znana mariborska Elzafluid-žavba dr. Makso Šnuderl, ki je v svojem govoru omiloval ubogege slamoreznega dr. Reismana. Za Elzafluid-Šnuderlom se je zavzel za dr. Reismana še iz Prekmurja znan razgrajčar dr. Igo Janc. Jaka Rehar, Šnuderl in Janc so dr. Reismana tako potolažili, da je še on zravnaval ude svojega žalostnega rojstva in razložil navzočim orjuncem naloge Orjune, ki so: napad na poštene Mariborčane in roparsko poško dovanje tuje lastnine. Nato so se razšli orjunci. Pri čeli komediji je še samo manjkalo, da bi se bila četvorica Rehar-Šnuderl-Janc-Reisman med seboj poljubila, kot sta se svojčas voditelja policajdemokratov Kukovec in Žerjav in sta s poljubom hotela zabrisati vse očitke, s katerimi je po pravici obmetaval Žerjava g. Čira Kamenarovič.

«Tabor» in «Jutro» v retiradi glede orjunskega napada na našo tiskarno. Zadnje dni si Reisman in Rehar ne upata več lagati po svojih listih, da so si klerikalci sami uničili stroje. Menda že vesta, zakaj!

Primorce bi bili radi demokrati nahujskali proti nam. Tudi ta Reismanova in Kukovčeva igra se ni obnesla. Saj so ravno Kukovec in demokratski ministri krivi, da še državni nastavljenici vseh vrst morajo stradati. Dve leti so bili Kukovec, Žerjav in Pribečević na beograjski vladi. Za kanone, za oficirje, za Wranglovce, za Sokole so imeli milijone in milijarde dinarjev, za bedne državne nameščence pa same obljube. Ako bodo državni nastavljenici, med njimi tudi Primorci, šli sedaj z demokrati, potem odobravajo vse krivice, ki so se jim godile pod demokratsko vlado.

Čevljar Monjac v Slovenski ulici je zagrizen demokrat in orjunc. Celo svoji devetletni hčerki pripoveduje da so klerikalci sami razbili Cirilovo tiskarno, da je treba Žebota ubiti, poslati nad njegovo hišo orjuncu itd. S takimi «novicami» prihaja njegova hčerka v šolo. Da ni sram demokratske orjunc, da na tak način zastrupljajo nedolžno mladino! Fej!

Vilko Weixl hvali orjunaška junaštva. Priča, ki je bila v Weixlovi bližini, ko je odobral razbitje strojev Cirilove tiskarne, nam poroča zanimivosti o Vilkovih «željah». Weixl tudi po gostilnah v pozi orjunaša prepušča gostilničarjem naročevanje «Straže». Lep pred sednik Trgovskega gremija ta Weixl, kaj pa bi vi rekli, če bi vam roparski tolovaji ponoči kakor rokovanjači s ponarejenim ključem odprli vašo trgovino in knjigovoznico ter uničili in razbili, kar imate? Prostaški človek, brez vsakega čuta poštenosti ste, ako iz same škodoželjnosti in strankarske strasti odobravate orjunske napad na Cirilovo tiskarno!

Velik volilni shod v Gambrinovi dvorani. Vabimo vse somišljenike na volilni shod SLS v Mariboru za sredo, dne 21. februarja, ob pol 8. uri zvečer. Govorita narodni poslanec in kandidat Franjo Žebot in občinski svetovalec dr. Jerovšek. Prosimo vse somišljenike, da se shoda polnoštevilno udeležijo. — Izvršilni odbor SLS.

25letnico poroke obhajata danes g. in ga. Pivka, vrta naša pristaša. K temu redkemu jubileju naše najpristranejšje čestitke.

Podaljšanje roka za natečaj Gradbene loterije. — Ker se naša stavbena podjetja resno trudijo za prvo Gradbeno loterijo izvršiti nekaj posebnega, kar bo imelo trajno vrednost tudi za razstavo načrtov, se je na splošno željo prvotno do 20. svečana določeni rok za predložitev načrtov izjemoma podaljšal do dne 26. svečana najkasneje do 11. ure dopoldne.

Plenarna seja MGA se vrši danes, dne 19. svečana, ob 8. uri zvečer v društveni pisarni.

Ljudska univerza. Danes v ponedeljek bo g. Gabr. Majcen, profesor v p., razpravljal o najhujših napakah, ki je delamo v govorjenju in pisanju. Začetek ob pol osmi uri.

Letošnje glavno zborovanje mariborske Prostovoljne požarne brambe in rešilnega oddelka se je vršilo dne 27. m. m. ob 20. uri v veliki dvorani mariborske požarne brambe in je bilo polnoštevilno obiskano. Mesna občina Maribor je poslala kot svojega zastopnika višjega stavb. svetnika g. Bäumel. Po prečitaniu zapisnika zadnjega glavnega letnega zborovanja je sledilo poročilo brambnega odseka. V preteklem letu je bila požarna bramba 44krat alarmirana k požarom. Od teh jih je bilo 7 velikih, 15 majhnih, 10 v dimnikih, 7 gozd nih požarov in 4 slepi alarmi. Med temi je bilo 23 požarov v obmestju in 16 v okolici. V celem je bilo v službi 474 mož s 75 urami. — Rešilni oddelek je interveniral v 1030 slučajih in je bilo zaposlenih 2239 mož s 840 urami. — Za izpopolnitev in nadaljno izvežbanje članov je bilo spomladaj gasilna šola, ki je trajala pet

tednov, pod vodstvom g. stotnika Robausa in stotniškega namestnika dr. Scneiderja in tehniškega referenta inž. Toplak. Bilo je več skupnih vaj, med njimi dve glavni vaji. Za izvežbanje članov rešilnega oddelka je imel načelni zdravnik in vodja oddelka dr. Karl Ipavie dva meseca trajajoči kurz. — Poročilo blagajnika kaže 858.326 K dohodkov in 835.034 K izdatkov, všteti prevozne stroške. Račun za avtoturbinsko brizgalnico, ki se ločeno vodi, je bil sklenjen dne 31. 12. s saldo 36.280 K. Pregledniki poročajo, da so našli knjige v popolnem redu. Namesto izstopivših odbornikov so bili izvoljeni: za tajnika g. Karl Pugel, za računsko preglednika gg. Ivo Barta in Armin Tutta. — Članarina stane kakor lansko leto 15 din.

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

(Dalje).

»Prav nič ni nezmisljal! Je popolnoma pravilna in pametna!«

Prazni rokav je segel po whiskyju. Kemp je strmел na prazno obleko, ki je jedla in pila. Žarek luči je sijal skozi desni rokav in se svetil pod rebrom da levi strani.

»Kaj so pomenili tisti streli?« je vprašal. »Kdo je streljal?«

»Nek znorel človek me je spremljal, moj pomočnik — in moj denar mi je hotel ukrasti in pobegniti z njim. Je tudi storil to.«

»Ali je tudi on neviden?«

»Ne.«

»No — in?«

»Ali mi morete dati še kaj jesti, preden vam vse to pripovedujem? Lačen sem — hudo lačen! In vi hočete, naj vam pripovedujem —!«

Kemp je vstal.

Hoteli, zavodi pozor!

Proda se izvrstna peč za peto kuhinjski po 4 koloče peciva in sušenje sadij s 6 lesami; runaj železna, zno raj obzimotn. opeko tk. v. Welsin-Reformwerkes. Na kološih se postaja i kjerkoli ter takoj porabn. Služi vsake vrste kur. o Točna navodla vra en. Šele malo r. bljerna Več ori lastniku M. S. unala. Ju sti vrh i, p. št. G. r. S. v. Kungora. 1-3 75

Iščem dobrodočo hišo z t. g. vino ali malo pos. v. bi u mes. a Pismo ne po nudbe na u. ravništvu. 63

Študenec z vsemi potreb. št namise prod. v Mariboru, Meljska cesta 24. 1 3 76

Izjava.

Poipisani Horvat Jozef, pos. sin iz P. d. ince. v. ter. to. prekl. čem s tem žalivke. ki sem jih ranasal o An. Zel. nko, pos. stnici iz Podvinc ter se ji zahvalujem, da je odstopila od o. adbe. 80 HORVAT JOZEF.

Modra galica 98/99. 2 krat rafiniran. Žveplo 2 Fl ristela. Petrolej, bencin s tro. šarino in brez tr. šarine, s. kovrsna strojna raf. olja ponuja o najnižjih cenah.

Mahorko, Maribor d. z. o. z. Slovenska ul. 8 tel. f. 153.

»Vi niste streljali?«

»Jaz ne. Neznani človek je bil, nikoli ga še nisem videl. Streljal je na slepo. Stirje strelji so me zgrešili, eden me je zadel v roko. — Saj pravim, — dajte mi še jesti, Kemp!«

»Pogledal bom, — pa bojim se, da ni mnogo več v shrambi.« —

Ko se je najedel, — in obilo je jedel — je nevidni človek prosil za smotko. Konec ji je odgriznil, še predno je mogel najti Kemp nož, in klet je, ko se mu je odluščil zunanji list.

Cudno ga je bilo gledati, ko je kadil. Usta, vrat, grlo so postala vidna kot kepa valovečega se dima.

»Srečo sem imel, da sem zadel na vas, Kemp! Pomagati mi morate! In o pravem času sem vas našel! V hudih škripah sem bil, — mislil sem, da se mi bo zmešalo —. Kaj vse sem doživel in prestal! Ampak velike reči bova še storila, povem vam!«

Nalil si je whiskyja in ga hlastno izpil. Kemp je vstal, zmedeno pogledal krog sebe in si tudi nalil whiskyja.

»Blazne stvari so to — piti moram! — je dejal sam zase.

»Niste se mnogo izpremenili, Kemp, v teh zadnjih dvanajstih letih! Isti hladen, metodičen človek kakor nek. daj! Pripovedoval vam bom! Skupno bova delala!«

»Pa kako ste to naredili? Kako se vam je kaj takega posrečilo —?«

»Za božjo voljo, prosim vas, pustite me, da v miru pokadim smotko, — potem vam bom pripovedoval!«

(Dalje prihodnjič).

KLOBUKE

ČEVLJE

4-15 65

PERILO

samozaveznice, dežne plašče, dežnike, torbice za trg, nahrbtnike i. t. d. v veliki izbiri nud. najc. n. j.

IA OB LAH, MARIBOR, GLAVNI TRG 2.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje

Velet. go. vina z premogom in drumi na debelo na drobno

F. & A. UHER

Slovenska ul. 8 Telefon 344

CENIK:

5-10 55

PREMOG v vsaki množini na dom posavljen po Din. 32, 37, 42, 45-25 in 66 75 za 100 kg.

DRVA: bukova ela na dom postavljena Ia Din. 700, IIa Din. 625 za klastro

BUKOVA REZANA 20 cm dolga na dom postavljena Ia Din. 50, IIa Din. 45 za meter.

MEHKA 1 meter dolga vezaza (odpadki) Din. 0-27 za kg na dom postavljena.

Naročila se sprejmejo samo v pisarni v Slovenski ul. 8.

OBJAVA.

Vsi zavarovanci iz Maribora in okolice, ki posedujejo police življenjskih zavarovalnih družb:

ALLIANZ, ATLAS, I. ALLG. BEAMTENVEREIN, GISELA-VEREIN, JANUS, UNIVERSALE, WIENER STÄDTISCHE-VERS.-ANSTALT (vse na Dunaju) in I. MILITÄR-DIENST VERS.-ANSTALT

v Budimpešti se ponovno najuljudneje pozivajo, da se osebno zglasijo v uradnih dneh od 20. do vključno 26. februarja 1923 pri

HRANILNEM IN POSOJILNEM KONZORCIJU v Mariboru, Sodna ulica 32

in prinesejo s seboj zavarovalne police in vsa potrdila o vplačanih premijah za čas od 1. aprila 1919 do 31. decembra 1922 v svrhu oznake na policah, da se jim bodo zavarovane glavnice svoječasno izplačale v jugoslovanskih kronah. Istotako se naj v smislu naših predhodnih časopisnih objav zglasijo vse stranke, čijih police so vsled smrtnih slučajev ali poteka zavarovanja zapadle v izplačilo — v svrhu likvidacije, oz. izplačila zavarovanih svet.

Zglaše se naj tudi vse stranke, katere so v uradnih dnevih od 2. do 5. t. m. oddale svoje police v svrhu žigosanja da se jim njihovi dokumenti izročijo. Stranke, ki so v zgoraj omenjenih dnevih sklenile nova zavarovanja, naj se blagovolijo potrditi v označenih uradnih dnevih po svoje zavarovalne listine.

Uradovalo se bode vsaki dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 14. do 18. ure popoldne. Obenem pripominjamo, da se bodo stranke sprejemale tudi v nedeljo, dne 25. t. m. dopoldan in popoldan.

V lastnem interesu vseh strank je, da se polnoštevilno zglaše točno v omenjenih uradnih dnevih.

Zavarovalna družba na življenje «FENIKS» ravnateljstvo za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev v Beogradu.

Ker nam ni mogoče se vsakemu od dragih znancev in prijateljev, ki so spremili našo nepozabno soprogo, oziroma sestro

Katko Rajh roj. Moder

k večnemu počitku, posebej zahvaliti, izrekamo tem potem našo najpristranejšjo zahvalo. Pos. bno se zahvaljujemo še gg. evcem, ki so zapeli pri mrt. ašnici kakor tu i na pokopališču d. e. ga. l. vi. žalostinki; obenem tudi vsem, ki so pismeno ali ustmeno izrekli svoje sožalje nad bridko izgubo, naša najlepša hvala.

BISTRICA PRI LIMBUŠU, dne 17. februarja 1923.

Franjo Rajh
sopro.

Janjo Moder,
brat.

Julka Kefer roj. Moder,
sestra.

Paola Igo,
pols. sestra.